

Wim van Bergen: 'Imkeren is mijn leven geworden'

Getroffen imker is niet kapot te krijgen

Ab Kuypers

Misschien is er half augustus even een korte schokgolf ontstaan toen bij een imker uit Velsen Amerikaans vuilbroed was vastgesteld. De meeste Nederlandse imkers zullen echter al weer snel tot de orde van de dag zijn overgegaan. Blij, dat hen het lot niet trof; de 'ver van mijn bed show'. Enkele maanden na het treurige einde van zijn bijenstand, die ruim vijftig volken groot was, gaat **Bijen** op zoek naar het verhaal van Wim van Bergen, imker te Driehuis. In de loop van de tijd ontving hij uiteenlopende reacties. Van afwachtend, uit angst voor besmetting, tot 'jou treft geen enkele blaam'. Bij de (noodgedwongen) inspecties door de RVV van zijn verschillende bijenstanden kwam hij als een voortreffelijk imker naar voren, bij wie de hygiëne hoog in het vaandel staat.



'Ik wil niet speculeren'

'Mijn standpunt is, dat je te allen tijde moet zorgen, dat de raten goed zijn. Ik werk altijd met bijna nieuwe, ik houd er niet veel de winter over, de meeste gaan de smelter in. De kleine voorraad gebruikte raten, die ik wel bewaar behandel ik met ijsazijn tegen nosema en wasmot. Mijn kasten brand ik altijd uit.'

'Toen de varroamijt kwam ben ik mede door een aantal lezingen van mevrouw Kroes voor een gedeelte van mijn volken de arrestraammethode gaan toe-passen. Weinig imkers passen hem toe, dat verbaast me. Dit is een prima methode en is veel minder moeilijk en bewerkelijk dan men denkt.'

'Wil je goede volken houden dan moet je steeds nieuwe volken kweken. Ik imker met o.a. Buckfastbijen. Ik koop zelf regelmatig een nieuwe teeltmoer. Met haar eerste generatie nakomelingen, daar werk ik mee.' 'Tegen Amerikaans vuilbroed is niets te doen. Waar het vandaan is gekomen bij mijn volken, ik weet het niet. Natuurlijk zit ik daar vaak over na te denken, maar ik wil niet speculeren. Dus ik doe daarover geen uitspraak. De besmetting heb ik ontdekt bij een volk, dat wat achter was gebleven. Er was weliswaar verzegeld broed, maar op sommige plaatsen zaten er gaatjes in de zegels en waren enkele zegels ingezakt. Dan ga je toch denken. Met een stokje heb ik toen het broed gecontroleerd. Het trok draden! Dat was een hele schok, want er was maar één conclusie mogelijk.'

Alles vernietigd

De bepalingen in de Bijenwet zijn duidelijk: er moet van alles aan worden gedaan Amerikaans vuilbroed uit te roeien. Eén van de maatregelen die daartoe kan worden genomen is vernietiging van onder andere besmette volken. 'Op dat moment bleken er al meer volken besmet te zijn, die op verschillende standen stonden. Ik had onder andere naar de distel gereisd en had daar nog koninginnen gewisseld. Daardoor ben ik natuurlijk binnen mijn eigen stand aan het besmetten gegaan. Nadat ik de inspectiedienst had gewaarschuwd zijn al mijn standen gecontroleerd. Een vervelend voorval was nog toen bij die inspectie bleek, dat één van mijn volken had gezwerm. Daar heb ik

echt over in gezeten. Nu zouden immers door mijn schuld ook volken van een andere imker besmet kunnen raken. Gelukkig bleek na een paar dagen dat de zwerm zich in de buurt van de stand had genesteld. Er is ook nog een kast van me gestolen. Dat is dus wel een gevaar voor verdere besmetting.'

'Na die inspectie moesten al mijn standen worden vernietigd. Maar ook al het andere materiaal, gereedschap kortom, alles wat met de imkerij te maken had moest worden verbrand. Daar ben ik zelf niet bij geweest. Het heeft mij erg aangegrepen. Ik ben kilo's afgevallen, ik kon er niet van slapen. Dat heeft wel een tijdje geduurd. Maar je moet door. Je kan niet zeggen, dat het erg is en dan alleen maar blijven mekkeren.'

'Wat niet hoefde te worden vernietigd heb ik allemaal met alcohol gereinigd. De garage waar al mijn kastenmateriaal en dergelijke stond opgesteld heb ik ontsmet, het plafond afgebrand, de vloer helemaal met alcohol gedaan, mijn slingeruimte evenzo. Ik durf het niet te wagen dit nog een keertje te krijgen. Je kunt wel zeggen, dat ik nu bijna een steriele omgeving heb gekregen.'

Een nieuw begin

Inmiddels is Wim van Bergen alweer druk bezig een nieuwe bijenstand op te richten. Een man van doorzetten, die zijn eerste eigen kasten al weer in de maak heeft. 'Op verschillende plaatsen in het land heb ik nieuwe bijenvolken gekocht. Momenteel staan die op verschillende locaties opgesteld. Ik heb nu weer rond de twintig volken. Tja, ik heb een zekere verplichting tegenover een fruitkweker, waar ik altijd naar toe ga. Ik vind dat ik het ook daar voor moet doen. Wij hebben al vele jaren een prima samenwerking. Dat is nu mijn eerste zorg: goede volken om volgend voorjaar mee naar het fruit te kunnen. Omdat ik met Buckfast imker, moet ik ook weer proberen aan goede Buckfastvolken te komen. Ik kon bij de teeltgroep Pampus een paar volken kopen en zelfs teeltmateriaal om weer aan de gang te gaan. In ieder geval kan ik volgend jaar weer zelf koninginnen telen en dan hoop ik het jaar daarop weer zo'n beetje datgene te kunnen doen, wat ik gewend ben.' 'Ik had 54 bijenvolken. Maar dan moet je wel bedenken, dat dat niet allemaal produktievolken waren, hoor. Sommige kasten waren niet te tillen, maar er zaten ook heel wat reservevolken bij, die zijn ook meegeteld natuurlijk. Ik ben geen beroepsimker. Ik doe verder niets meer...'

Bescheidenheid troef

Een bescheiden man, die het imkeren, zonder het

indertijd te weten, van zijn grootvader geërfd heeft. 'Ik heb nu dertig jaar bijen. Van kindsaf aan had ik al een zekere belangstelling voor bijen. Pas veel later hoorde ik, dat mijn grootvader imker was geweest, ik heb dat toen nooit geweten. Ik ben een tijd zeeman geweest. In die tijd heb ik veel over de bijen gelezen, Schotman en Roovers. Ook had ik stapels 'Groentjes'. Toen ik stopte met varen ben ik meteen met bijen begonnen. Ik kocht twee volkjes. Sindsdien ben ik nooit meer zonder bijen geweest. Eventjes... toen ik Amerikaans vuilbroed had.'

'De eerste 15 à 20 jaar was dat vooral voor de aardigheid, ik had maar een paar volken. De honing verkocht ik zomaar, in emmers, de prijs interesseerde mij niet. Ik heb ook altijd de bijen zelf volop laten profiteren van de honing, ik heb ze nooit kaal-geslingerd. Ik oogst alleen 100 procent verzegelde ramen uit de honingkamer. De rest verzamel ik en wordt op andere volken geplaatst, die deze ramen dan weer mooi kunnen opvullen.' 'Dat ik nu met zo veel volken imker, ik zei het al, komt omdat ik niets anders meer doe, dat komt door mijn handicap. Zo'n elf jaar geleden heb ik twee hersenoperaties achter elkaar ondergaan. Ik wist niet eens meer dat ik leefde. Plotseling heb je niets meer. Vanaf dat moment ben ik afgekeurd. In de begintijd na mijn operatie kon ik niet meer praten en niet meer lopen. Nu gaat dat weer aardig. Mijn hele lichaam was aan de rechter kant verlamd. Een heel lange tijd besepte ik niet eens dat ik leefde. Eén van de eerste dingen waar ik me druk om maakte toen dat besef weer terugkwam waren mijn bijen. Mijn zoons, toen 14 en 17 jaar, zouden tijdens mijn revalidatie de bijen verzorgen. Ze hebben dat heel goed gedaan. Ik kon me in die tijd lang nog niet uitdrukken, ik was daar erg mee bezig. De bijen hebben me in feite geholpen bij het genezen. Ik had zeven volken en ik wilde weer aan de slag. Ik krijg nog altijd hulp van mijn zoons, als dat nodig is.'

Handicaps

Dat Wim van Bergen het imkeren alweer elf jaar met zijn handicaps weet vol te houden heeft hij mijn inziens vooral te danken aan een groot doorzettingsvermogen en een gezonde instelling. Hij is er de man niet naar, om bij de pakken te gaan neerzitten, zo blijkt wel uit hetgeen en de manier waarop hij over dit alles vertelt. Om met slechts één goede hand toch te kunnen werken in de bijen maakt hij gebruik van allerlei, veelal zelf ontworpen hulpmiddelen. Alsof dat de gewoonste zaak van de wereld is zegt hij daarover: 'Vanwege mijn handicap heb ik veel eigen, aangepast gereedschap gemaakt. Ik had bijvoorbeeld een mal

om ramen te kunnen monteren, daarin konden tien ramen tegelijk worden gemaakt. Dat heb ik naar een voorbeeld gemaakt, dat ik eens in Duitsland heb gezien. Maar ik had ook een apparaatje om de draden te kunnen spannen. Mijn ene arm kan ik nog wel een beetje gebruiken, maar er zit geen kracht meer in. Om koninginnen te kunnen merken gebruik ik een opzuig-apparaatje, dat ik ook weer heb aangepast. Ik ben dat nu allemaal kwijt. Ach, dat is niet zo erg. Ik maak het weer opnieuw. Dat merken van de koninginnen is overigens wel een tijdrovend werkje voor mij. Maar het lukt best hoor. Bij het reizen krijg ik altijd hulp van kennissen of mijn zoons. Ook mijn vrouw helpt me daar bij. Bij het honingafnemen werk ik met uitlaten en wat betreft het afnemen van de honingkamers, daar krijg je handigheid in. Vroeger gebruikte ik wel een speciale greep, maar dat hoeft nu niet meer.'

Verder wil Wim er eigenlijk niet veel meer over kwijt. Bescheiden over zichzelf en opgewekt van aard vindt hij mijn belangstelling, geloof ik, niet echt nodig.

Tot slot wil ik graag nog zijn methode van het invoeren van nieuwe moeren aan u doorgeven, omdat ik daar zelf nog nooit van had gehoord en het een aardige methode vind. Hierbij wordt de raat, waarop de betreffende koningin zich bevindt met behulp van arrestraamroosters in een krant ingepakt en in het bestemde volk ingehangen. 'Een methode, die ik al heel lang zonder problemen toepas.'

Een 'éénraatskrantenmethode' dus, waarmee wij een nieuw woord aan de Nederlandse taal en de imkerij hebben toegevoegd.

Henk van der K

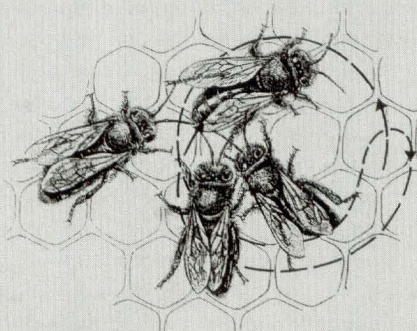
F. Peter Bohlmeijer

In vijftientig jaar 205 artikelen aanleveren voor een bijenblad en er dan, vrij onverwacht er mee stoppen, is voldoende aanleiding om te gaan praten met de auteur van al deze pennevruchten, de heer Henk van der Kammen.

In 1955 gaf hij op de lagere school, waar hij onderwijzer was, aan de 4e klas een les over bijen. Een jongen uit zijn klas nodigde hem uit om toch eens bij zijn vader op de stand te komen kijken. Dat was het begin van een leven in het teken van de bijen, als leraar Bijenteelt, als secretaris van de vereniging Vught, maar ook als produktief schrijver.

Henk van der Kammen heeft een grote belangstelling voor het leven van de bijen, hoe de ontwikkeling is en zeker ook de manier van communiceren van bijen. Kennis die misschien niet van toepassing is op de dagelijkse praktijk van het bijenhouden, maar 'Inzicht in het bijenleven komt ten goede aan het beter begrijpen wat er zich in een bijenvolk afspeelt', aldus Henk van der Kammen.

Vijftientig jaar geleden (1969) in het



januarinummer van Bijenteelt, het blad van de drie Zuidelijke Bonden, verscheen zijn eerste bijdrage en het onderwerp is niet moeilijk te raden: 'De geur als belangrijk communicatiemiddel bij bijen', waarin hij de resultaten van het onderzoek van Von Frisch beschreef.

Communicatie, niet alleen bij bijen is zijn specialiteit. Zo is hij enthousiast beluisteraar van de kortegolf radio, waardoor hij over de hele wereld contact heeft met radio zendamateurs. Maar ook het schrijven van artikelen in de bijenbladen, is een vorm van uitwisselen van kennis, die hij belangrijk vindt.